

Van Aardaker tot Zwanenbloem

Flora van de Duin- en Bollenstreek

In 2018 vond in het nieuwe Nationaal Park Hollandse Duinen het 5000-soortenjaar plaats. Doel was de natuurlijke rijkdom van het park breed onder de aandacht te brengen en nieuwe vrijwilligers te werven voor natuuronderzoek. Het FLORON district Hollands Duin organiseerde ter gelegenheid van dit jaar een inventarisatiekamp in het noordelijk deel van het Nationaal Park. Een hoogtepunt vormde het verschijnen van het boek 'Van Aardaker tot Zwanenbloem'.

'Van Aardaker tot Zwanenbloem' geeft een prachtig geïllustreerd beeld van de flora van de Duin- en Bollenstreek in Zuid-Holland. En die blijkt verrassend rijk en veelzijdig! In de periode 1980-2017 zijn ruim 1.100 soorten gevonden. Elke soort komt kort aan bod, met informatie over de regionale verspreiding en zijn voorkeursbiotoop. Een verrijking vormen de interviews met regionale floristen: stuk voor stuk gedreven plantenkijkers die de basis hebben gelegd voor dit boek. In het boek worden ze - naast de planten - in het zonnetje gezet. Het boek start met een overzicht van de verschillende landschappen en terreinbeschrijvingen, waarvan we hier enkele voorbeelden noemen.

Keukenhofbosch

Midden in de Bollenstreek ligt de Keukenhof die in het voorjaar meer dan één miljoen bezoekers trekt. Direct ten zuiden hiervan ligt het Keukenhofbosch, een goed bewaard gebleven oud duingebied (strandwal), dat door onverharde wandelpaden doorkruist wordt en - met name in het voorjaar - uitnodigt voor een bezoek. Het grenst aan de Lageveense polder (oude strandvlakte) waar hakhoutbos wordt afgewisseld met graslandpercelen. De flora beschrijft welke planten je tijdens een wandeling door dit natte gebied tegenkomt en waar je regionale bijzonderheden, zoals Groot springzaad (*Impatiens noli-tangere*) en Bosgierstgras (*Milium effusum*), kunt vinden.

Fraaie bermen

Grote delen van het duingebied zijn in de negentiende eeuw afgegraven voor de bollenteelt en zandwinning voor uitbreiding van steden. Bij het afgraven van het duingebied bleven de bestaande wegen gespaard. Daardoor kwamen deze wegen soms meters hoog boven het omliggende bollenland te liggen. Een voorbeeld is de Gooweg bij Noordwijkerhout en de Veenenburgerlaan bij Hillegom. Langs deze wegen groeien in de bermen nog duinplanten als Echt bitterkruid (*Picris hieracioides*), Fijne kervel (*Anthriscus caucalis*) en Zachte haver (*Helictotrichon pubescens*). In het voorjaar bloeien er ook verwilderde narcissen en andere bolgewassen. Ook elders in het gebied liggen nog mooie bermen met soorten als Scherpe

Fraaie berm met Grote teunisbloem (*Oenothera glazioviana*), Slangenkruid (*Echium vulgare*) en Smal fakkelgras (*Koeleria macrantha*). Villawijk De Zuid, Noordwijk aan Zee.

Duinvioltje (*Viola curtisii*) in de Amsterdamse waterleidingduinen.

fijnstraal (*Erigeron acris*) en Duinaveruit (*Artemisia campestris* subsp. *maritima*).

Zeedorpenlandschap

In Noordwijk aan Zee ligt De Zuid, een villawijk met een bijzondere bermflora. In de brede bermen groeien ondermeer Blauwe bremraap (*Orobanche purpurea*), Wondklaver (*Anthyllis vulneraria*), Rode ogentroost (*Odontites vernus* subsp. *serotinus*) en Nachtsilene (*Silene nutans*). Soorten van het zeedorpenlandschap, een bloemrijk door eeuwenlang menselijk gebruik beïnvloede duinflora rondom de zeedorpen. Blauwe bremraap groeit in De Zuid ook in tuinen die met respect voor het duinlandschap zijn aangelegd. Om de bewoners te wijzen op de bijzondere bermflora heeft de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk in samenwerking met de wijkvereniging een informatiefolder uitgebracht. Ook de gemeente werkt mee aan het behoud en heeft haar bermbeheer hierop aangepast.

Duinen

Tot de pareltjes van de Duin- en Bollenstreek behoren de Amsterdamse waterleidingduinen bij De Zilk en de Coepelduynen tussen Noordwijk en Katwijk. Helaas hebben de Amsterdamse waterleidingduinen momenteel zwaar te lijden onder de overbegrazing door damherten. De Coepelduynen daarentegen vormen een fraai jong duingebied vol stuivende duinen. Het is rijk aan soorten van het zeedorpenlandschap, met als bijzonderheid Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*), een orchidee die begin zeventiger jaren behalve hier, nog maar in één ander duingebied voorkwam. Ook vind je hier veel Duinroos (*Rosa spinosissima*). Tijdens het FLORON-kamp heb-

Kruipend stalkruid (*Ononis repens* subsp. *repens*) in Noordwijk.

ben we slechts een klein deel van deze regio bekeken. We verbleven op natuurkampeerterrein Ruingenhoek. Het is een prachtige uitvalsbasis voor iedereen die de verrassende flora van de Duin- en Bollenstreek wil leren kennen.

Tekst: Niko Buiten

Foto's: Jelle van Dijk

Jelle van Dijk & Hans van Stijn, 2018. Van Aardaker tot Zwanenbloem. Flora van de Duin- en Bollenstreek. Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk. ISBN 978-90-805308-2-9, 288 bladzijden en ruim 600 foto's. Verkoopprijs € 24,95. Donateurs van FLORON kunnen het boek thuisgestuurd krijgen door € 18,00 (inclusief verzendkosten) over te maken op NL39 INGB 0002 5737 95 ten name van Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, met vermelding van 'FLORA' en het bezorgadres.

Blauwe bremraap, parasiterend op Duinaveruit bij Noordwijk aan Zee.